

Jaarboek Landschaps- architectuur en stedenbouw in Nederland 2024

/ Yearbook Landscape
Architecture and Urban
Design in the Netherlands
2024

blauwdruk

8
VAN DE SELECTIECOMMISSIE
/ FROM THE SELECTION COMMITTEE

Lange lijnen, lange adem
/ Long lines and perseverance
Mark Hendriks

22
LOGBOEK 2023/2024 / LOGBOOK
2023/2024

48
INTERVIEW / INTERVIEW

Landschapsarchitect Frank Meijer: 'In haast en vluchtigheid gaat veel verloren'
/ Landscape architect Frank Meijer: 'Much is lost through haste and transience'
Eva Vroom

78
ESSAY / ESSAY

Bruggenbouwers gezocht
/ Wanted: Bridge builders
Maurits de Hoog

114
INTERVIEW / INTERVIEW

Stadsbouwmeester Jessica Hammarlund Bergmann: 'Ik ga voor een vriendelijke stad'
/ City architect Jessica Hammarlund Bergmann: 'I'm aiming for a friendly city'
Mark Hendriks

138
REPORTAGE DOOR HET GEULDAL
/ REPORTAGE ON THE GEUL VALLEY

'Laat het landschap nou werken!'
/ 'Let the landscape do the work!'
Marieke Berkers

26
STADSHERSTEL
/ URBAN
RESTORATION

28
Blauwe Loper / Blauwe Loper
Maastricht
Ziegler | Branderhorst

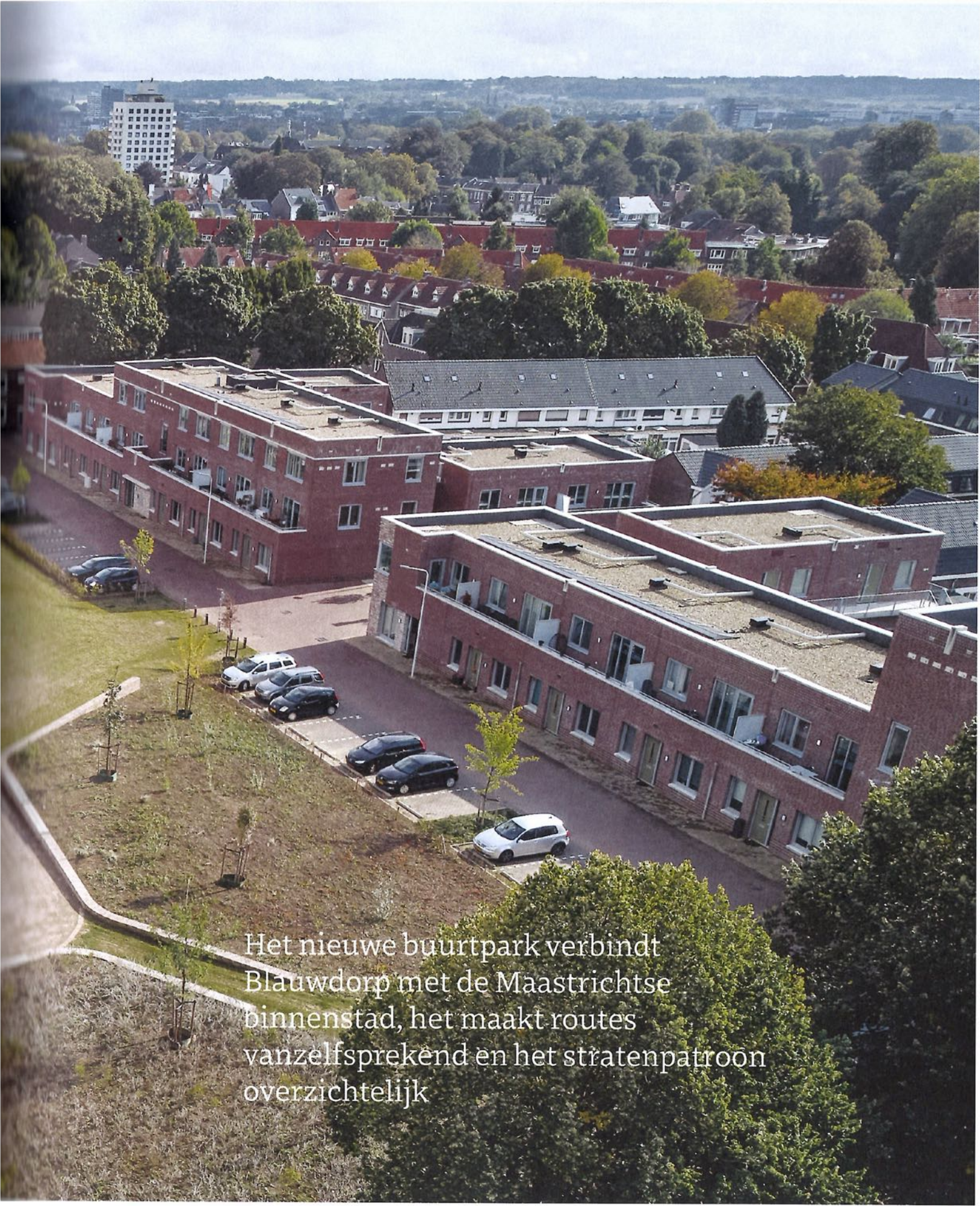
34
Celsius / Celcius
Eindhoven
Tarra Architectuur & Stedenbouw,
BURO LUBBERS

40
De Mix / De Mix
Utrecht
BGSV bureau voor stedenbouw
en landschap, Wolbert van Dijk
landscape / urbanism

44
Dreven, Gaarden en Zichten / Dreven, Gaarden & Zichten
Den Haag
Palmbout Urban Landscapes

/ The new neighbourhood park connects Blauwdorp to the centre of Maastricht, and clarifies routes and the street pattern.

Het nieuwe buurtpark verbindt
Blauwdorp met de Maastrichtse
binnenstad, het maakt routes
vanzelfsprekend en het stratenpatroon
overzichtelijk

Tuinwijk Blauwdorp is vernieuwd. Cruciaal in de aanpak: de aanleg van een nieuw buurtpark / The garden village neighbourhood of Blauwdorp has been updated. Crucial to the strategy was the creation of a new park for the area

De crux van het stedenbouwkundig plan. Door het weghalen van 138 woningen en het op een andere manier terugbouwen van net zoveel nieuwe woningen, ontstaat in de openbare ruimte (in plaats van in de bouwblokken) ruimte voor een buurtpark.

/ The crux of the masterplan: by removing 138 homes and replacing these with an equal number of different types of housing in different locations, room was made in the public space for a neighbourhood park.

TIKST HESTER VAN GENT

Aanvankelijk was tuindorp Blauwdorp in Maastricht een herkenbare buurt met rijwoningen in een helder stratenpatroon. Door de jaren heen vervaagde deze ooit zo beattelijke opbouw. De buurt, begin 20^e eeuw gebouwd aan de westkant van de stad, raakte door ongerichte ingrepen verdicht en versteend en langzaam maar zeker verrommelde het straatweefsel. Ook kon het vergrijzende Blauwdorp niet meer voldoen aan de vraag naar nieuwe woonvormen. Voor de gemeente genoeg redenen om delen van Blauwdorp aan te pakken. Ze nam stedenbouwkundig bureau Ziegler Branderhorst in de arm dat samen met omwonenden tien jaar lang werkte aan verbetering van de buurt. Mét resultaat: inmiddels heeft Blauwdorp aan 'leesbaarheid' gewonnen en is de buurt beter afgestemd op de wensen van de bewoners.

De aanleg van fiets- en voetgangersroute de Blauwe Loper is de meest cruciale ingreep. Daarvoor zijn in de kern van Blauwdorp op vier locaties in totaal 138 rijwoningen gesloopt. De lange lijn werkt op verschillende schaalniveaus als verbindend. Zo koppelt die de drie buurten van de wijk Mariaberg (Blauwdorp, Trichterveld

en het gelijknamige Mariaberg) met de binnenstad. Daarnaast doet het groene profiel dienst als ecologisch stadslint. Op buurtniveau verbindt de loper twee straten die in het verlengde van elkaar liggen. En ook ten zuiden van de Blauwe Loper konden twee straten worden gekoppeld. Deze twee verbindingen maken de routes door de buurt vanzelfsprekend en het stratenpatroon overzichtelijk.

Tussen de Blauwe Loper en de Louisestraat tekenden de ontwerpers een rechthoekig park, vanwege de centrale ligging geschikt als ontmoetingsruimte voor bewoners. Leden van de klankbordgroep uit de buurt dachten mee over het ontwerp en de inrichting. Het leverde een groen buurtpark op met speelplekken, en een centrale ontmoetingsplek met krukjes rond een grote boom. Een oude vijgenboom werd gered van de kap. Het park is verdiept aangelegd en vangt regenwater op van omliggende woningen. Water stroomt naar het laagste punt en komt terecht in de regenvijver. De stapstenen rond de vijver, de waterpomp en het waterloopje zijn niet alleen een antwoord op de wateropgave; kinderen kunnen er ook lekker spelen.

Rondom het park zijn op de vier vrijgekomen locaties 138 woningen gebouwd, net zoveel als er gesloopt waren. Het zijn veelal kleinere, levensloopbestendige appartementen in de sociale huursector. De bouwblokken staan met een gevelwand naar het park en zijn aan de andere zijden verbonden met de buurt. De bouwhoogte

sluit hierop aan: hogere gevelwanden van drie tot vijf bouwlagen aan de parkranden, lagere in de aangrenzende straten.

De architecten geven met de nieuwbouw een hedendaags antwoord op de architectuur van het tuindorp. Opvallend aan de nieuwe woningen zijn de afwijkende platte daken. De architectuur oogt eenvoudig maar zorgvuldig, met bijzondere details. In de grotendeels sobere gevels zijn enkele opvallende elementen verwerkt, waaronder oude gevelsculpturen uit de vroegere woningen. Ook gebruikten de ontwerpers een deel van de ruim honderd jaar oude bakstenen uit de gesloopte woningen. Bij de voordeuren vormen ze afwijkende gevelvlakken en in het buurtpark komen ze terug in de gebogen keermuren.

De commissie waardeert de strategie achter het project: een wijkvernieuwingsopgave aanpakken door juist ruimte te maken voor een park en fietspad. Ze noemt de ingrepen subtiel, maar met grote impact en passend bij de tijdgeest. Het is goed om te zien dat de nieuwe woningen passen bij de behoeften van de bewoners die vrijwel allemaal in Blauwdorp zijn teruggekeerd. Wel plaatst de commissie kanttekeningen bij het parkontwerp – zijn daarin door de grote bemoeienis van de omwonenden uiteindelijk niet te veel compromissen gesloten?

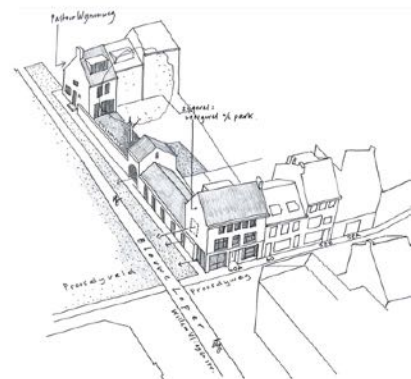
Belangrijk in het vernieuwingsplan voor de buurt Blauwdorp is de aanleg van een fiets- en wandelroute.

/ An important element in the renewal plan for the Blauwdorp neighbourhood is the creation of a cycling and walking route.

Ontwerp voor het buurtpark in het hart van de wijk.

/ Design for the park in the heart of the neighbourhood.

PROJECT
stedelijke vernieuwing van oude stadsbuurt

LOCATIE
Maastricht

OMVANG
3,6 ha

ONTWERPER
Ziegler | Branderhorst

I.S.M.
gemeente Maastricht, Jo Janssen Architecten, ArCharis architecture

DISCIPLINES ONTWERPTEAM
stedenbouw, architectuur, landschapsarchitectuur, ontwerp openbare ruimte

OPDRACHTGEVERS
gemeente Maastricht, Servatius

UITVOERING
Bloem Infra (aanleg Blauwe Loper)

PROGRAMMA
138 woningen, fietsroute, buurtpark

PERIODE VAN ONTWERP
2014-2020

PERIODE VAN REALISATIE
2021-2024

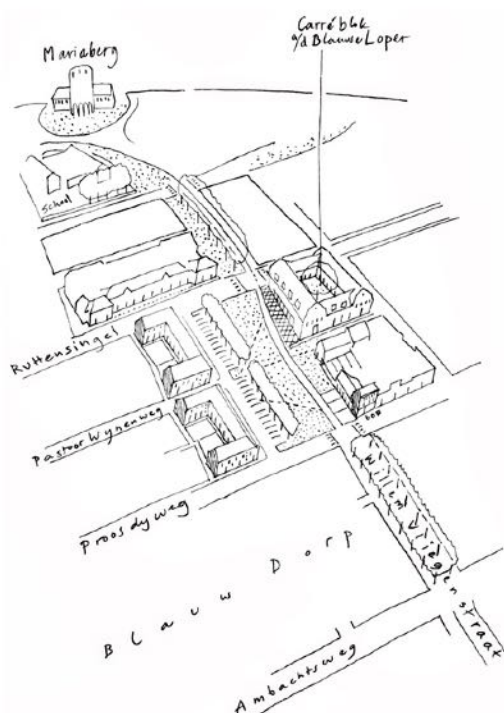
FINANCIERING
gemeente Maastricht, woningcorporatie Servatius, provincie Limburg

BORGING RUIMTELIJKE KWALITEIT
Ziegler | Branderhorst is sinds 2018 supervisor, nam deel aan selectie van architecten-aannemerscombinaties, adviseerde bij welstandsbehandeling

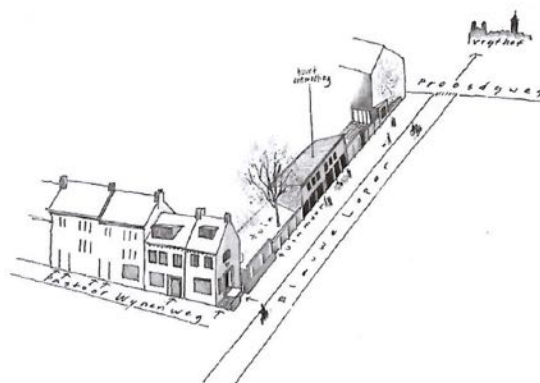

Het is overal merkbaar: het dichte en stenige karakter van de buurt heeft plaatsgemaakt voor openheid en groen.

/ The enclosed character and hard surfaces have made way for openness and green throughout the neighbourhood.

Schets van de Blauwe Loper (midden) en twee principes om het nieuwe park goed in te bedden in de wijk. Afsluiting van het bouwblok dat door sloop meer dan gehalveerd is, en 'stevige' bebouwing op de hoeken langs de fiets- en wandelroute.

/ Sketch of the Blauwe Loper (middle) and two design principles for integrating the new park into the neighbourhood. Closing off the building block that has been more than halved by demolition, and 'sturdy' buildings on the corners along the cycling and walking route.

/ The neighbourhood of Blauwdorp in Maastricht used to be typical of its kind, with terraced housing laid out in a distinct street pattern. Over the years, however, the structure became blurred. Clumsy interventions eroded the green character of this early 20th century neighbourhood and gradually the street fabric became cluttered. Moreover, as Blauwdorp aged, it no longer met the demand for new forms of housing.

For the City of Maastricht, this was a good reason to revamp parts of Blauwdorp, the most crucial intervention being the construction of a cycle and pedestrian route, the 'Blauwe Loper'. For this, a total of 138 terraced houses were demolished in the heart of the neighbourhood. The resulting long strip is an ecological urban ribbon and acts as a connector at different scales. It clarifies the routes through the neighbourhood and increases the legibility of the street pattern.

Residents were involved in the design and layout of a green neighbourhood park with play areas and a meeting place with stools placed around a large tree. An old fig tree was saved from being cut down. The park is sunken so rainwater collects in the rain-fed pond. The stepping stones around the pond, the water pump and the watercourse are not just water management solutions; children can also play there. The 138 demolished houses have been rebuilt around the park, most of them smaller, age-proof flats in the social rented sector. The building blocks face the park and are otherwise integrated into the neighbourhood.

The committee appreciate the strategy behind the project: tackling the challenge of densification by creating space. They describe the interventions as subtle yet having great impact and in keeping with the spirit of the times. It is good to see that almost all residents have returned to Blauwdorp. However, they do wonder whether too many compromises have been made due to the heavy involvement of local residents.

LOCATION Maastricht

DESIGNER Ziegler|Branderhorst

COMMISSIONED BY City of Maastricht, Servátius housing association

Een vijver vangt overtollig regenwater op.

/ A pond collects excess rainwater.

Jaarboek Landschaps- architectuur en stedenbouw in Nederland 2024

/ Yearbook Landscape
Architecture and Urban
Design in the Netherlands
2024

blauwdruk

Blauwe Loper
/ Maastricht

Celsius
/ Eindhoven

De Mix
/ Utrecht

Dreven, Gaarden en Zichten
/ Den Haag

Hofbogenpark
/ Rotterdam

Hoekse Lijn
/ Regio Rotterdam

World Forum
/ Den Haag

Omgevingsvisie
/ Amsterdam

Herontwikkeling oostflank
/ Ede

Rijksbos
/ De Bilt

Oosterdokseiland
/ Amsterdam

Buitenplaats Koningsweg
/ Arnhem

Vegaland
/ Nederland

Post-Growth City
/ Nederland

Tweestromenland
/ Rijn-Maasmonding

Grote Markt
/ Groningen

Museumkwartier
/ Den Haag

De Laan
/ Utrecht